PREDLOG PLATFORME ZA UČEŠĆE MINISTRA MR ADMIRA ŠAHMANOVIĆA NA MINISTARSKOM SASTANKU VISOKE GRUPE ZA POVEZIVANJE ENERGETSKIH SISTEMA CENTRALNE I JUGOITSOČNE EVROPE, U PERIODU OD 5. DO 6. NOVEMBRA 2026. GODINE

I UVOD

Ministarski sastanak CESEC-a predstavlja važnu priliku za jačanje regionalne energetske saradnje, unapređenje prekogranične elektroenergetske infrastrukture i povezivanje energetskih tržišta Centralne i Jugoistočne Evrope.

Ovogodišnji sastanak biće posvećen ključnim izazovima u razvoju elektroenergetske i gasne infrastrukture, integraciji tržišta, diverzifikaciji snabdijevanja i prilagođavanju energetskog sektora novim tržišnim okolnostima i klimatskim izazovima.

Za Crnu Goru, učešće na sastanku ima poseban značaj u kontekstu daljeg povezivanja sa evropskim energetskim tržištem, unapređenja prekograničnih interkonekcija, razvoja obnovljivih izvora energije i stvaranja uslova za nove investicije.

Poseban fokus biće na razvoju prenosne mreže i skladišnih kapaciteta, efikasnijem korišćenju postojeće infrastrukture, kao i jačanju otpornosti energetskog sistema na promjenljive hidrološke prilike, ekstremne vremenske uslove i promjene na međunarodnom tržištu električne energije.

Učešće ministra prilika je da Crna Gora predstavi napredak u usklađivanju energetskog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije, kao i projekte koji doprinose njenoj većoj integraciji u regionalni i evropski energetski sistem.

II RAZLOZI ZBOG KOJIH SE PREDLAŽE POSJETA

Učešće ministra energetike i rudarstva Crne Gore mr Admira Šahmanovića na Ministarskom sastanku Visoke grupe za povezivanje energetskih sistema Centralne i Jugoistočne Evrope (CESEC), koji će biti održan 6. novembra 2026. godine u Zagrebu, od posebnog je značaja za ostvarivanje strateških ciljeva Crne Gore u oblasti energetske sigurnosti, razvoja infrastrukture, integracije u evropsko energetsko tržište i privlačenja novih investicija. Sastanak predstavlja priliku da Crna Gora, kroz neposrednu komunikaciju sa Evropskom komisijom i predstavnicima država regiona, dodatno afirmiše svoje infrastrukturne prioritete i obezbijedi snažniju podršku projektima koji imaju direktan uticaj na razvoj domaćeg energetskog sektora i ukupnu ekonomiju.

Jedna od najvažnijih konkretnih koristi za Crnu Goru jeste unapređenje uslova za plasman električne energije na regionalno i evropsko tržište. Postojeća podmorska interkonekcija sa Italijom omogućava direktno povezivanje crnogorskog elektroenergetskog sistema sa tržištem Evropske unije i predstavlja značajnu osnovu za razvoj Crne Gore kao regionalnog centra za razmjenu električne energije. Dalji razvoj ove veze, uključujući aktivnosti na realizaciji druge podmorske interkonekcije, kao i unapređenje prenosne mreže i povezivanja sa susjednim državama, može doprinijeti povećanju mogućnosti za izvoz električne energije, efikasnijem korišćenju prekograničnih prenosnih kapaciteta i ostvarivanju dodatnih prihoda. Istovremeno, bolje povezivanje tržišta može povećati konkurenciju i unaprijediti mogućnosti za nabavku električne energije u periodima kada domaća proizvodnja ne zadovoljava potrebe potrošnje.

Za Crnu Goru je posebno važno da se postojeća energetska infrastruktura iskoristi za valorizaciju domaćih proizvodnih potencijala. Razvoj hidroenergetskih, solarnih i vjetroenergetskih kapaciteta, uz odgovarajuće jačanje prenosne mreže i razvoj skladištenja energije, stvara uslove da električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora postane značajniji izvozni proizvod. U tom smislu, učešće na sastanku omogućava da se sa evropskim partnerima razmotre mogućnosti podrške projektima koji povezuju razvoj novih proizvodnih kapaciteta sa modernizacijom mreže i povećanjem prekograničnih kapaciteta. Konkretna korist za Crnu Goru ogleda se u boljoj mogućnosti plasmana buduće proizvodnje, smanjenju rizika od ograničavanja proizvodnje zbog nedovoljnih mrežnih kapaciteta i stvaranju povoljnijih uslova za ulaganja u nove energetske projekte.

Dodatna korist odnosi se na mogućnost mobilisanja evropskih i međunarodnih finansijskih sredstava za razvoj prioritetne energetske infrastrukture. Razgovori sa Evropskom komisijom i drugim učesnicima CESEC inicijative mogu doprinijeti identifikovanju odgovarajućih finansijskih instrumenata, tehničke pomoći i modela saradnje za projekte od strateškog značaja za Crnu Goru. To se prije svega odnosi na modernizaciju prenosnog sistema, unapređenje interkonekcija, povećanje fleksibilnosti elektroenergetske mreže i stvaranje uslova za priključenje novih proizvodnih kapaciteta. Efikasnije korišćenje dostupnih evropskih instrumenata moglo bi smanjiti finansijsko opterećenje domaćeg sistema i ubrzati realizaciju investicija koje doprinose dugoročnoj konkurentnosti crnogorske privrede.

Unapređenje regionalne povezanosti donosi konkretne koristi i u pogledu sigurnosti snabdijevanja. Imajući u vidu da proizvodnja električne energije u Crnoj Gori u značajnoj mjeri zavisi od hidroloških prilika, bolja povezanost sa susjednim sistemima i evropskim tržištem omogućava veću fleksibilnost u upravljanju proizvodnjom i potrošnjom, lakše obezbjeđivanje nedostajućih količina električne energije i efikasnije korišćenje domaćih proizvodnih kapaciteta u periodima povoljnih hidroloških uslova. Razvoj skladišnih kapaciteta i unapređenje mrežne infrastrukture dodatno bi doprinijeli smanjenju izloženosti klimatskim rizicima i promjenama na međunarodnom tržištu, čime bi se ojačala pouzdanost energetskog sistema i stvorili povoljniji uslovi za dugoročno planiranje.

Učešće na sastanku ima značaj i za unapređenje investicionog ambijenta u Crnoj Gori. Predvidiv regulatorni okvir, pristup regionalnim i evropskim tržištima i dostupnost odgovarajuće infrastrukture predstavljaju važne faktore pri donošenju odluka o ulaganju u proizvodnju električne energije, skladištenje i prateće energetske djelatnosti. Aktivnija saradnja sa evropskim institucijama i energetskim kompanijama može doprinijeti većem interesovanju investitora, razvoju novih projekata i stvaranju dodatnih poslovnih prilika za domaće kompanije. Realizacija infrastrukturnih ulaganja može imati pozitivan uticaj i na zapošljavanje, razvoj specijalizovanih znanja i usluga, kao i na prihode privrednih subjekata koji učestvuju u izgradnji i održavanju energetskih objekata.

Poseban značaj sastanka ogleda se u razmatranju elektrifikacije do 2030. godine i nakon tog perioda, što je važno za planiranje budućih potreba Crne Gore za električnom energijom. Pravovremeno usklađivanje razvoja proizvodnih kapaciteta, prenosne i distributivne mreže sa očekivanim rastom potrošnje omogućiće stvaranje uslova za širu primjenu električne energije u privredi i drugim sektorima, uz očuvanje pouzdanosti snabdijevanja. Time se stvaraju pretpostavke za smanjenje zavisnosti

od fosilnih goriva u odgovarajućim sektorima, unapređenje energetske efikasnosti i dugoročno održiv razvoj.

Imajući u vidu navedeno, posjeta Zagrebu predstavlja priliku da Crna Gora konkretizuje saradnju sa Evropskom komisijom i partnerskim državama u oblastima od neposrednog nacionalnog interesa, posebno u vezi sa razvojem druge podmorske interkonekcije sa Italijom, jačanjem prenosne mreže, povećanjem mogućnosti za izvoz električne energije, privlačenjem investicija i obezbjeđivanjem finansijske i tehničke podrške za prioritetne projekte. Očekivani rezultati učešća ogledaju se u jačanju pozicije Crne Gore na regionalnom energetskom tržištu, efikasnijem korišćenju domaćih energetskih potencijala, ostvarivanju dodatnih ekonomskih koristi i povećanju otpornosti sistema na klimatske i tržišne rizike, uz nastavak integracije u evropski energetski prostor.
Posebna pažnja biće posvećena mogućnostima daljeg razvoja saradnje u oblasti obnovljivih izvora energije, energetske infrastrukture, novih tehnologija i sigurnosti snabdijevanja, kao i predstavljanju aktuelnih razvojnih prioriteta crnogorskog energetskog sektora.

III SASTAV DELEGACIJE

- mr Admir Šahmanović, Ministar energetike i rudarstva;
- Dino Tutundžić, Državni sekretar u ministarstvu energetike i rudarstva;
- Jelena Raspopović, Šefica biroa za odnose sa javnošću ministarstva energetike rudarstva;

IV TROŠKOVI DELEGACIJE

Delegacija će boraviti u Zagrebu, Republika Hrvatska boraviti u periodu od 05-06. novembra 2026. godine.
Troškove učešća delegacije će pokriti Ministarstvo energetike i rudarstva.